

Individuell sjukförsäkring i Storbritannien

av Inger Widén, Handelsbanken Liv försäkringsaktiebolag, Stockholm

I takt med dels att sjukförmånerna från allmän och kollektivavtalad försäkring försämras och dels att möjligheten för utländska försäkringsbolag att marknadsföra sina sjukförsäkringar i Sverige ökar, finns det anledning för de svenska bolagen att sätta sig in i vilka produkter de utländska bolagen har. Det kan också finnas anledning för de svenska bolagen att undersöka vilka av våra produkter som skulle kunna marknadsföras i andra länder.

Allmänt

Den allmänna pensionsåldern i Storbritannien är 65 år för män och 60 år för kvinnor.

Enligt statistik från Association of British Insurers är det endast 11% av den förvärvsarbetsbetande befolkningen som har något skydd för inkomstförlust vid arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall utöver det minimiskydd som den allmänna försäkringen ger. Det är således ca 20 000 000 personer i arbetsför ålder som saknar kompletterande sjukförsäkring.

I april 1991 var det 1 490 200 personer (män i åldern 16-65 år och kvinnor i åldern 16-60 år) som var arbetsoförmögna på grund av sjukdom eller olycksfall sedan mer än sex månader tillbaka. Dessa utgjorde 6% av den förvärvsarbetsbetande befolkningen.

Ett växande problem är att antalet personer som uppbär ersättning från den allmänna sjukförsäkringen ökar i en snabbare takt än antalet förvärvsarbetande.

Högsta tillåtna ersättning vid arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall

Högsta tillåtna försäkringsbelopp är, om inte i alla så i varje fall de flesta försäkringsbolag, 75% av inkomsten upp till en viss nivå. Beloppet reduceras med den ersättning man får från allmän försäkring, arbetsgivare eller andra försäkringar. För inkomstdelar över en viss nivå är högsta försäkringsbelopp som tillåts betydligt lägre än 75%.

Skadereglering

Försäkringsbolagen gör sin egen skadereglering och förlitar sig inte till om ersättning utgår från t.ex. allmän försäkring. Man begär in uppgifter från såväl den försäkrade själv som dennes läkare och tar därefter ställning till om arbetsförmågan skall anses vara nedsatt. Om och när man anser att den försäkrade kan återgå i arbete reducerar man försäkringsersättningen eller slutar helt att betala ut något ytterligare belopp. De flesta bolag har antingen

STIPENDIATRESA TILL ENGLAND

egna anställda sjuksköterskor eller anlitar sådana för att göra utredningar i de fall man är tveksam om arbetsförmåga verkligen föreligger. Sjuksköterskan anlitas för att observera den försäkrade och/eller besöka och intervjua honom/henne. Om t.ex. en försäkrad har anmält att han är arbetsförmögen p.g.a. ryggbesvär kan man på håll bevaka honom för att se om han utför tungt trädgårdsarbete, bygger om huset etc.

Inom försäkringsbranschen börjar man bli bekymrad eftersom försäkringsfallen, speciellt bland yngre försäkrade, under de senaste åren har ökat kraftigt och perioderna av arbetsförmåga har också blivit längre. Ökningen kan knappast förklaras med att arbetslösheten är hög, eftersom den i många regioner i Storbritannien har varit mycket hög i mer än 20 år. Ersättningen från allmän försäkring vid arbetsförmåga är inte speciellt hög, så det kan knappast heller förklara det hela. Några av de större bolagen har därför initierat undersökningar där man skall försöka finna förklaringar till ökningen.

Sjukförsäkringsprodukter som erbjuds av försäkringsbolag

Under min stipendievistelse erbjöds tyvärr endast möjlighet att träffa företrädare för ett enda livförsäkringsbolag.

På Sun Alliance kontor i Watford träffade jag Trevor Redpath, Life & Pensions Consultant, som under 1 1/2 timme gav mig en översiktlig information om de individuella sjukförsäkringar Sun Alliance erbjuder. Nedan följer en beskrivning av dessa.

Generellt

Arbetsförmåga

Sun Alliance använder i sina sjukförsäkringsvillkor följande definitioner av begreppet arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall.

Standarddefinition

Den försäkrade är p.g.a. sjukdom eller olycksfall oförmögen att fullgöra sitt vanliga arbete och utför inte heller något annat förvärsarbete.

Alternativ definition A

I vissa fall används i stället "definition A" som innebär att försäkringsbeloppet betalas ut i högst två år om den försäkrade p.g.a. sjukdom eller olycksfall är oförmögen att fullgöra sitt vanliga arbete. Efter dessa två år betalas försäkringsbeloppet ut endast om den försäkrade varken kan fullgöra sitt vanliga arbete eller något annat arbete för vilket han/hon är lämpad med hänsyn till teoretisk och praktisk utbildning samt erfarenhet. Sun Alliance har rätt att lämna råd och se till att den försäkrade får den rehabilitering, utbildning och träning som krävs för att underlätta en återgång i arbete.

Alternativ definition B

Försäkringsbeloppet betalas ut endast om den försäkrade p.g.a. sjukdom eller olycksfall är oförmögen att fullgöra sitt vanliga arbete eller något annat arbete som man rimligen kan begära med hänsyn till teoretisk och praktisk utbildning samt erfarenhet. Denna definition används i de fall även en lindrig åkomma kan innebära att den försäkrade inte kan utföra sitt vanliga arbete.

Exempel på yrken är pilot och yrkesmusiker.

Övrigt

Om arbetsförmågan är hänförlig till graviditet eller förlossning utsträcks karenstiden till 13 veckor som börjar räknas från datumet för förlossningen/graviditetens avbrytande.

Inskränkningar i rätten till ersättning

Inskränkningar i rätten till ersättning föreligger vid arbetsförmåga som uppkommer som direkt eller indirekt följd av

- krig, politiska oroligheter eller upplöpp

STIPENDIATRESA TILL ENGLAND

- intag av alkohol, läkemedel och andra droger som ej ordinerats av läkare, avsiktlig inhalation av gaser eller ångor, avsiktlig självförvållad skada eller delaktighet i brottslig gärning
- att den försäkrade inte följer ordination och föreskrifter av läkare och annan sjukvårdspersonal.

Vissa försäkringsbolag häver försäkringsavtalet om den försäkrade under försäkringstiden drabbas av HIV-infektion. I Sun Alliance fortsätter försäkringen att gälla för arbetsförmåga som inte direkt eller indirekt förorsakas av HIV-infektion eller AIDS. Sun Alliance betalar dock inte ut försäkringsbeloppet om arbetsförmågan uppkommer som direkt eller indirekt följd av

- a) AIDS eller något syndrom eller tillstånd av liknande slag oavsett vad det kallas eller betecknas och som konstateras av läkare med erforderlig specialistkompetens
- b) påvisad förekomst av AIDS-virus vid HIV-virus- eller HIV-antikroppstest
- c) annan sjukdom till följd av ovanstående.

Yrke/sysselsättning

Tilläggspremie tas ut för många yrken, vissa sporter och andra fritidssysselsättningar för vilka man bedömer att risken att drabbas av arbetsförmåga är ökad.

Kön

Premien är 50% högre för kvinnor jämfört med premien för män.

Rökning

Sun Alliance har gjort en studie för att undersöka rökningens inverkan på sjuklighet och dödlighet. Till följd av resultatet av undersökningen har icke-rökare nu 10% lägre premie än rökare. Livförsäkringspremien är 50% lägre för icke-rökare jämfört med premien för rökare. Undersökning för att påvisa eventuell förekomst av nikotin i blodet förekommer.

Income Security Plan

Sun Alliance är ett av de få bolag som fortfarande erbjuder sjukförsäkring med fast premie dvs. premien fastställs med hänsyn till åldern vid försäkringens tecknande och är därefter densamma under hela premiebetalningstiden, under förutsättning att försäkringsbeloppet inte ändras. De flesta andra bolag har övergått till avtal, som ger bolaget rätt att ändra premien under försäkringstiden.

Som standard erbjuder Sun Alliance försäkring med fast belopp och fast premie. Det finns dock möjlighet att välja en försäkring med växande försäkringsbelopp (och premie), — Dynamic Income Security Plan. Den som väljer den sistnämnda försäkringen kan välja om premien och försäkringsbeloppet årligen skall öka med 3, 5 eller 7,5% av ursprungligt belopp, en ökning som fortsätter även under pågående försäkringsfall. Dessa höjningar görs utan ny hälsoprövning. Den försäkrade kan när som helst begära att optionen slopas.

Premien för försäkring med fast premie är högre än för försäkring med naturlig premie, eftersom bolaget måste vara försiktigare när det gäller de antaganden som ligger till grund för fastställandet av premien.

Karenstiden, dvs. den tid man skall vara arbetsförmögen på grund av sjukdom innan rätten till ersättning inträder, kan vara 8, 13, 26, 52 eller 104 veckor.

Rätt till premiefrielse föreligger under den tid utbetalning på grund av försäkringsfall pågår. Premie måste dock betalas under hela karenstiden.

Lägsta tillåtna ålder vid tecknandet är 18 år. Försäkringstidens längd kan antingen vara ett bestämt antal år eller tills den försäkrade uppnår valfri födelsedag i intervallet 50 - 65 år. Kortast tillåtna försäkringstid är fem år och försäkringen kan aldrig gälla längre än till 65-årsdagen.

Högsta tillåtna försäkringsbelopp är 75% av bruttolönen, minus det belopp en ensamstå-

STIPENDIATRESA TILL ENGLAND

ende person kan få i State invalidity benefit eller motsvarande. För lönedelar över vissa belopp är taket för högsta tillåtna försäkringsbelopp lägre än 75%. Vid försäkringsfall kan försäkringsbeloppet reduceras med de övriga ersättningar man får i pension, från arbetsgivare eller andra försäkringar. Det är viktigt att den försäkrade väljer rätt försäkringsbelopp och gör anpassningar när förhållandena ändras, eftersom premier som hänförs till överförsäkrade försäkringsbelopp inte återbetalas.

Om den försäkrade blir arbetslös har han rätt att fortsätta med premiebetalningen, så att han har ett försäkringsskydd när han åter får ett arbete. Han har också möjlighet att upphöra med premiebetalningen, varvid försäkringsskyddet naturligtvis upphör, men han har då rätt att utan ny hälsoprövning återuppta premiebetalningen om han inom två år åter får ett arbete. Vid denna tidpunkt tar man dock vid beräkningen av premien hänsyn till den försäkrades ålder, det nya yrket, återstående försäkringstid och den aktuella premietariffen.

Hemmamakar, som saknar förvärvsarbete, erbjuds att teckna försäkring med ett försäkringsbelopp på högst £100 per vecka. För dessa är högsta inträdesålder 54 år och försäkringen kan inte gälla längre än till 60 års ålder. Kortast tillåtna karenstid är 13 veckor. Försäkringsbeloppet betalas ut om den försäkrade inte kan utföra sina vanliga sysslor.

Som nämnts ovan har yrket betydelse för premiesättningen i samband med tecknandet av försäkringen. Under försäkringstiden kan den försäkrade byta yrke med bibehållet försäkringsskydd utan att premien höjs eller det ställs några krav på ny riskbedömning.

Försäkringen lämnar ersättning så länge arbetsförmåga p.g.a. sjukdom eller olycksfall pågår i oavbruten följd utöver karenstiden, dock längst till försäkringstidens slut. Om den försäkrade återgår i arbete, men på nytt blir arbetsförmögen av samma anledning inom sex månader, och arbetsförmågan denna gång

varar i minst en månad, påbörjas utbetalningarna omedelbart utan ny karenstid.

Ett reducerat försäkringsbelopp, kallat rehabiliteringsförmån, betalas i upp till tolv månader i proportion till den försäkrades inkomstförlust, om den försäkrade efter försäkringsfall återvänder till samma arbete som han hade före försäkringsfallet, men med nedsatt arbetsförmåga. Om man vid definition av begreppet arbetsförmåga har använt definition A enligt ovan, utbetalas rehabiliteringsförmån endast inom 24 månader, räknat från det att försäkringsbeloppet började betalas ut. Om definition B enligt ovan har använts, föreligger inte någon rätt till rehabiliteringsförmån.

Om den försäkrade återgår i arbete efter en period av arbetsförmåga för vilken försäkringsersättning har lämnats, men får ett sämre betalt arbete på grund av fortsatt nedsatt arbetsförmåga, föreligger rätt till ett reducerat försäkringsbelopp i proportion till inkomstförlusten. Denna förmån betalas ut tills den försäkrade återgår till sitt tidigare arbete, eller tills försäkringen upphör. Vid arbetsförmåga enligt definition A respektive B gäller samma inskränkningar som för rehabiliteringsförmånen.

Försäkringen gäller vid resa eller bosättning utomlands, men ersättningstiden är då begränsad till 26 veckor vid vistelse i 18 namngivna länder i Europa och 13 veckor vid vistelse i övriga länder i hela världen.

Försäkringen får inte pantsättas (t. ex. som säkerhet för lån).

Skadefall skall anmälas till Sun Alliance senast tre veckor före karenstidens utgång. Den försäkrade får då en anmälan, som skall fyllas i av såväl honom/henne själv som av den försäkrades läkare och återsändas till bolaget inom 14 dagar från karenstidens utgång och utan någon kostnad för bolaget. Försäkringsgivaren har rätt att begära läkarundersökning, kompletterande utredningar och prover som då bekostas av bolaget, enligt fastställd norm. Man kräver dessutom in uppgifter om inkomst

STIPENDIATRESA TILL ENGLAND

etc. vid tidpunkten för anmälan om försäkringsfallet. Försäkringsbeloppet betalas ut var fjärde vecka i efterskott.

Försäkringspremien berättigar inte till skatteavdrag men utgående försäkringsbelopp är i regel fritt från inkomstskatt de första tolv månaderna. För tid därefter beskattas försäkringsbeloppet som annan inkomst än inkomst av förvärvsarbete. Om försäkringsbeloppet överstiger en viss nivå kan det komma att beskattas redan under de första tolv månaderna.

Executive Permanent Health Insurance

Företag kan teckna denna försäkring för ett urval av sina anställda eller för samtliga, om företaget har så få anställda att de inte är berättigade att avtala om gruppförsäkring.

Försäkringen ger en regelbunden ersättning till arbetsgivaren, för att avlasta honom en del av kostnaden för den försäkrades lön om denne drabbas av arbetsoförmåga p.g.a. sjukdom eller olycksfall.

Även här erbjuder man som standard fasta premier och fasta försäkringsbelopp, men det finns också en försäkring med växande försäkringsbelopp och premie — Dynamic Executive Permanent Health Insurance. Även här kan man välja om premien och försäkringsbeloppet årligen skall öka med 3,5 eller 7,5% av ursprungligt belopp. Dessa höjningar görs utan hälsoprövning. Arbetsgivaren kan när som helst begära att optionen slopas.

Om försäkringen har tecknats med fast premie och belopp kan försäkringsbeloppet höjas under försäkringstiden, men ny riskbedömning krävs vid höjningstillfället. Om läkarutlåtande enligt bolagets formulär har lämnats under de närmast föregående fem åren, kan försäkringsbeloppet höjas utan ny läkarundersökning (den försäkrade skall dock lämna hälsoförklaring enligt bolagets formulär). Detta kan göras tills det årliga försäkringsbeloppet

har ökat med sammanlagt det lägsta beloppet av £10 000 eller 50% av ursprungligt årligt försäkringsbelopp. Denna option erbjuds endast om den försäkrade kan få försäkring beviljad med normalpremie. Tilläggspremien för optionen varierar mellan 10 och 25% av försäkringspremien, beroende på den försäkrades ålder.

Ett billigare alternativ till Dynamic-varianten är att till försäkringen med fast premie och fast försäkringsbelopp knyta en option, som innebär att försäkringsbeloppet under pågående försäkringsfall höjs automatiskt. Inom ramen för denna option kan man välja att försäkringsbeloppet skall höjas med upp till 5% per år så länge utbetalningarna pågår. När den försäkrade återgår till arbetet sjunker försäkringsbeloppet tillbaka till ursprunglig nivå.

Karenstiden kan vara 8 veckor, 3, 6, 12 eller 24 månader.

Rätt till premiefrielse föreligger under tid som utbetalning på grund av försäkringsfall pågår. Premien måste dock betalas under hela karenstiden.

För denna försäkring gäller samma regler för lägsta inträdesålder och försäkringstidens längd som för Income Security Plan.

Högsta tillåtna försäkringsbelopp är 75% av bruttolönen, minus det belopp en ensamstående person kan få i State invalidity benefit eller motsvarande. För lönedelar över vissa belopp är taket för högsta tillåtna försäkringsbelopp lägre än 75%. Vid försäkringsfall kan försäkringsbeloppet reduceras med de övriga ersättningar man får i pension, från arbetsgivare eller andra försäkringar. Premier som hänförs till överförsäkrade försäkringsbelopp återbetalas inte.

Utöver ovanstående kan försäkringsskydd tecknas för att sörja för avgift till the employer's National Insurance och the employer's and employee's pension scheme. När det gäller den sistnämnda så finns vissa begränsningar.

Yrket beaktas endast vid tecknandet av för-

STIPENDIATRESA TILL ENGLAND

säkringen.

Försäkringen lämnar ersättning så länge arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall pågår i oavbruten följd utöver karenstiden, dock längst till försäkringstidens slut. Om den försäkrade återgår i arbete, men återigen blir arbetsförmögen av samma anledning inom sex månader och arbetsförmågan denna gång varar i minst en månad påbörjas utbetalningarna omedelbart utan ny karenstid.

Om försäkrad som har fått utbetalning p.g.a. hel arbetsförmåga återvänder till det arbete han/hon hade före insjuknandet, men fortfarande har nedsatt arbetsförmåga, betalas ett reducerat försäkringsbelopp ut i proportion till den försäkrades inkomstförlust. Om den försäkrade återvänder till arbetet inom karenstiden, men med nedsatt arbetsförmåga, är ersättningstiden begränsad till tolv månader.

Om den försäkrade återgår i arbete efter en period av hel arbetsförmåga, för vilken försäkringsersättning har lämnats, men får ett sämre betalt arbete på grund av fortsatt nedsatt arbetsförmåga föreligger rätt till ett reducerat försäkringsbelopp i proportion till den försäkrades inkomstförlust.

Försäkringen gäller vid resa eller bosättning utomlands, men med samma regler om begränsad ersättningstid som för Income Security Plan.

Vid inträffat skadefall krävs i princip samma underlag som för Income Security Plan.

Om den försäkrade inte har något ägarintresse i företaget, får företaget avdrag på skatten för ett belopp som motsvarar försäkringspremien. Under pågående utbetalning till arbetsgivaren beskattas bolaget för utbetalt belopp. Om arbetsgivaren i sin tur vidarebefordrar ersättningen till den anställde, som lön eller pensionsavgift, betraktas detta som en kostnad för företaget och berättigar till skatteavdrag.

Den anställde blir inte beskattad för den försäkringspremie som arbetsgivaren betalar. Den del av försäkringsbeloppet, som arbetsgi-

varen vidarebefordrar till den anställde, utgör lön och beskattas därför också som sådan.

När den anställde har ägarintresse i företaget gäller speciella regler för skatteavdrag och beskattning.

Om den försäkrade slutar sitt arbete och det vid den tidpunkten återstår minst fem år av försäkringstiden, har den försäkrade rätt att teckna en egen försäkring på oförändrat eller ett lägre belopp utan ny hälsoprövning. Försäkringsvillkoren blir desamma som för Income Security Plan, men premien blir densamma som för Executive Permanent Health Insurance, men med justering med hänsyn till eventuella ändringar av försäkringsbeloppet. Denna rätt till fortsättningsförsäkring måste utnyttjas inom en månad från det att den försäkrade lämnade sin anställning. Alternativt kan Sun Alliance erbjuda den försäkrades nya arbetsgivare att ta över försäkringen på oförändrade villkor.

Keyman Permanent Health Insurance

Försäkringen är avsedd att ge kompensation för resultatförlust i form av en regelbunden inkomst för företaget, om en s.k. nyckelperson blir arbetsförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall.

Sun Alliance erbjuder bara denna försäkring under förutsättning att livförsäkring har tecknats eller söks samtidigt.

Företaget är försäkringstagare och mottagare av försäkringsbelopp.

Karenstiden är 8, 13, 26 eller 52 veckor.

Rätt till premiefrielse föreligger under tid som utbetalning på grund av försäkringsfall pågår. Premien måste dock betalas under hela karenstiden.

Lägsta tillåtna ålder vid tecknandet är 18 år och högsta inträdesålder är 54 år om försäkringstiden är fem år. Försäkringstidens längd kan antingen vara fem år med maximal ersättningstid 1 - 4 år eller tio år med maximal ersättningstid 1 - 5 år. Försäkringstiden kan

STIPENDIATRESA TILL ENGLAND

dock inte sträcka sig längre än till den anställdes 65-årsdag.

Om ersättningstiden är fem år är det högsta tillåtna försäkringsbeloppet £250 000 per år. Högre försäkringsbelopp tillåts om man väljer en kortare ersättningstid. Ytterligare begränsningsregler finns.

För en extra premie, som innebär att man adderar två år till den försäkrades ålder, kan man få en s.k. förlängningsoption, som innebär att försäkringstiden kan förlängas med ytterligare fem år utan ny hälsoprövning. Redan vid tecknandet av försäkringen måste man välja om option skall ingå och den ursprungliga försäkringstidens slut måste inträffa före den försäkrades 55-årsdag. När förlängningsoptionen utnyttjas, bestäms premien för den fortsatta försäkringstiden utifrån den försäkrades ålder vid tidpunkten för förlängningen och enligt då gällande premietariff. Optionen slopas om försäkringsfall inträffar under den ursprungliga försäkringstiden eller om den försäkrade är arbetsoförmögen på optionsdagen. Om optionsrätten har utnyttjats och försäkringstiden därmed har förlängts, är den sammanlagda ersättningstiden begränsad till två år, oavsett hur många försäkringsfall som inträffar under förlängningstiden.

Om försäkringsbehov fortfarande finns efter förlängningstidens utgång, kan efter ny medicinsk och finansiell riskbedömning en ny försäkring tecknas.

Försäkringen lämnar ersättning så länge arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall pågår i oavbruten följd utöver karenstiden, dock inte under längre tid än den avtalade ersättningstiden och inte heller längre än till försäkringstidens slut. Om den försäkrade återgår i arbete, men återigen blir arbetsoförmögen av samma anledning inom sex månader och arbetsoförmågan denna gång varar i minst en månad, påbörjas utbetalningarna omedelbart utan ny karenstid.

Ett reducerat försäkringsbelopp betalas ut i proportion till den försäkrades (den anställdes)

inkomstförlust, om han/hon efter en period av hel arbetsoförmåga återvänder till samma arbete, men med nedsatt arbetsförmåga.

Yrket beaktas endast vid försäkringens tecknande.

Giltigheten vid resa eller bosättning utomlands är densamma som för övriga ovan beskrivna produkter.

Vid inträffat skadefall krävs i princip samma underlag som för Income Security Plan. Dessutom skall arbetsgivaren lämna ytterligare uppgifter.

Speciella regler gäller för rätt till skatteavdrag för premie och beskattning av utgående försäkringsbelopp.

Om nyckelpersonen lämnar sin anställning eller sitt uppdrag, eller om detta inte förnyas, annulleras försäkringen.

Övriga försäkringar

Gruppförsäkring kan tecknas om företaget har tillräckligt många anställda.

På senare år har en försäkring som kallas Dread Disease eller Critical Illness börjat marknadsföras och säljas alltmer. Det är en försäkring som ger ett engångsbelopp om man drabbas av någon av de allvarliga sjukdomar som anges i försäkringsavtalet. Vilka sjukdomar som omfattas av försäkringen varierar mellan bolagen. De flesta bolag inkluderar ca 10-15 sjukdomar, varav hjärtinfarkt, förträngning i hjärtats kranskärl där man utfört s.k. bypassoperation, stroke, elakartade tumörsjukdomar (med några undantag), transplantation av inre organ samt njursjukdom som kräver dialys brukar ingå. Man behöver inte vara arbetsoförmögen för att ha rätt till försäkringsbeloppet.

Det finns också olika sjukvårdsförsäkringar och liknande, men det fanns denna gång inte möjlighet att studera dessa närmare.